

EVROPSKA CENTRALNA BANKA

EUROSISTEM

SEPA: PRIČAKOVANJA EUROSISTEMA

POVZETEK

Veliko je bilo doseženega, veliko dela še čaka.

Ustvarjanje enotnega območja plačil v eurih (SEPA), katerega cilj je odpraviti ovire pri plačilih v eurih znotraj območja, ki trenutno obsega 31 držav, uspešno napreduje. Eurosistem ceni prizadevanja in cilje, ki jih je uresničil evropski bančni sektor in njegov samoregulativni organ, Evropski svet za plačila (EPC), ter še naprej odločno podpira projekt SEPA. Eurosistem v vlogi pospeševalca sprememb pozorno spremlja razvoj SEPA. Eno od spoznanj, ki ga je Eurosistem pridobil od uvedbe kreditnega plačila SEPA 28. januarja 2008, je, da je zgolj upoštevanje pravilnikov in okvirov SEPA sicer potrebno, vendar pogostokrat ni zadostno.

Da bi izkoristili celoten potencial pričakovanih prednosti SEPA, so potrebni širši ukrepi. Zato je **Eurosistem razvil pričakovanja do različnih deležnikov** – pristop, ki ga je sprejel zato, ker so tekom leta 2008 številni različni tržni udeleženci od Eurosistema zahtevali več usmeritev o SEPA. Objavljena pričakovanja bodo zagotavljala podporo nacionalnim bančnim skupnostim ter plačilnim institucijam pri komuniciranju z uporabniki. Poleg tega bodo pričakovanja uporabnikom dajala usmeritve glede prilagajanja svojih plačilnih dejavnosti ter o tem, kaj lahko pričakujejo od svoje banke/ plačilne institucije.

Ponudniki SEPA običajno ponujajo plačilne storitve drugim strankam, ki jih lahko imenujemo „uporabniki SEPA“. Dejansko je lahko deležnik (npr. banka) po eni strani ponudnik SEPA in po drugi strani uporabnik SEPA (npr. ko dobavitelju plača pisarniški material). Kar zadeva ponudnike SEPA, je pozornost posebej usmerjena na pričakovanja do bank in plačilnih institucij, ker so kartične sheme in infrastrukture obravnavane na drugih področjih dela. Vrste uporabnikov SEPA so različne: Eurosistem je večkrat opozoril na pomen podjetij (velikih gospodarskih družb ter malih in srednje velikih podjetij) in javnih uprav, saj največ prispevajo k skupnemu številu transakcij. Banke (poslovne banke in centralne banke) in prihodnje plačilne institucije niso samo ponudniki, ampak tudi uporabniki. Trgovci imajo v procesu SEPA ravno tako pomembno vlogo, saj imajo vlogo „vratarja“ pri uporabi določenih plačilnih instrumentov SEPA na prodajnem mestu (tj. kartična plačila). Nenazadnje bi morali prednosti SEPA končno uživati tudi komitenti in Eurosistem bo cenil, če bodo aktivno sprejeli plačilne instrumente SEPA.

Pričakovanja Eurosistema bi morala trgu pokazati, da ostaja SEPA za Eurosistem najvišja prednostna naloga – tudi v časih pretresov – in da „mini SEPA“ (zgolj za čezmejna plačila) ni sprejemljiva. Zaradi sedanje finančne krize se vse več bank ponovno usmerja na poslovanje s komitenti, plačilne storitve pa so osrednji del takšnega poslovanja. Popolna migracija na SEPA je sedaj še bolj pomembna, saj je SEPA temelj prihodnjega evropskega plačilnega prometa s komitenti.

Pričakovanja Eurosistema pa nimajo namena, da bi veljala kot formalne zahteve, in niso pravno zavezujoča niti za uporabnike SEPA niti za ponudnike SEPA. Kar zadeva ponudnike SEPA, je cilj, da bi objavljena pričakovanja Eurosistema predstavljala merilo primerjave. Ponudniki naj samostojno in redno

ocenjujejo ponujene storitve na podlagi kriterijev in priporočil ter objavljajo rezultate. Vseeno je treba poudariti, da ponudniki SEPA nikakor niso pravno obvezani, da to storijo.

Kar zadeva uporabnike, pričakovanja kažejo, kako je mogoče migracijo na SEPA aktivno spodbujati, pri čemer dajejo usmeritve pri implementaciji SEPA in prvi vtis o tem, kaj bo za uporabnike pomenila uspešna implementacija SEPA in kako lahko izkoristijo njene prednosti.

Glavna sporočila ponudnikom SEPA (bankam in plačilnim institucijam) so naslednja:

1. **Eurosistem pričakuje, da bodo banke/ plačilne institucije zagotovile operativne zmogljivosti za pošiljanje in sprejemanje plačil SEPA.** Banke/plačilne institucije, ki ponujajo kreditno plačilo in/ali direktno obremenitev v eurih, bi morale ponujati tudi ustrezne instrumente SEPA. Zaradi dosegljivosti bi morale biti relevantne kode BIC navedene v registru vsaj ene infrastrukture z dosegom v celotnem območju SEPA. Poslovni procesi in aplikacije programske opreme bi morali biti prilagojeni zahtevam SEPA, standardi SEPA pa bi morali biti uvedeni pri komuniciranju s strankami. In nazadnje, če je pretvorba med novimi formati SEPA in starimi formati zagotovljena do roka za migracijo, je treba zagotoviti, da ne pride do izgube podatkov.
2. **Poleg tega Eurosistem pričakuje, da bodo banke/plačilne institucije za pošiljanje in sprejemanje domačih in čezmejnih plačil znotraj območja SEPA uporabnikom ponudile instrumente SEPA, ki ustrezajo instrumentom, ki jih že ponujajo kot stare eurske plačilne instrumente.** Aktivno uporabo instrumentov SEPA med strankami je mogoče spodbuditi tako, da so instrumenti SEPA strankam vsaj tako privlačni kot stari instrumenti, da so stranke aktivno informirane in da banke upoštevajo politiko Eurosistema o SEPA.

Glavna sporočila uporabnikom SEPA so naslednja:

1. **Eurosistem pričakuje, da bodo podjetja in javne uprave (i) v svojih razpisih za izbiro ponudnika plačilnih storitev vključili referenco na kriterije EPC za SEPA in pričakovanja Eurosistema ter (ii) da bodo uporabili ponudnika plačilnih storitev, ki upošteva pravila in pričakovanja SEPA.** Nadalje bi bilo treba prilagoditi interne sisteme in baze podatkov (npr. vključitev IBAN in BIC, uporaba standardov XML), da bi omogočili gladko avtomatizirano obdelavo plačil od začetka do konca. Sredstva za morebitne potrebne naložbe bi morala biti planirana pravočasno. Poleg tega bi morala podjetja in javne uprave spodbujati splošno sprejetje produktov SEPA s tem, da svojim strankam na računih ter spletnih ali papirnih obrazcih namesto starih označb računa ponujajo IBAN in BIC.
2. **Eurosistem pričakuje, da bodo poslovne in centralne banke ter plačilne institucije dajale zgled s tem, da bodo v svojih razpisih za izbiro ponudnika plačilnih storitev vključile referenco na kriterije EPC za SEPA in pričakovanja Eurosistema.** Pri plačevanju svojim dobaviteljem ali izplačevanju plač bi morale uporabljati instrumente SEPA in izbrati ponudnika plačilnih storitev (če plačil ne izvršujejo same), ki upošteva pravila in pričakovanja SEPA. Če so posamezni računi znotraj iste institucije, bi se moral namesto starih označb računa uporabljati IBAN.
3. **Ko trgovci svojim strankam ponujajo kartična plačila, Eurosistem pričakuje, da bodo upoštevali, ali kartična shema in pridobitelji, s katerimi sklepajo pogodbo, upoštevajo kartični okvir SEPA in referenčni okvir za kartične sheme.** Migrirati bi morali na terminale s certifikatom EMV in na sisteme, ki uporabljajo standarde SEPA (ko bodo na voljo), ter na prodajnih mestih spodbujati uporabo učinkovitih kartičnih shem. Razmisliti bi morali o sprejemanju dodatne evropske kartične sheme oz. shem, ko bodo na voljo, če bi bila to smiselna poslovna odločitev.
4. **Eurosistem pričakuje, da bo migracija na SEPA lažja, če se komitenti sami informirajo o številki IBAN svojega računa in o kodi BIC svoje banke.** Nadalje bi k sprejetju SEPA pripomoglo, če bi za

izvrševanje plačil uporabljali BIC in IBAN (po možnosti z uporabo instrumentov SEPA), kadar koli sta navedena na računu. Pri vzpostavljanju novega bančnega razmerja lahko komitenti primerjajo tudi ponudbo storitev v bankah v drugih državah SEPA. Pri plačevanju na prodajnem mestu bi morali uporabljati kartična plačila namesto manj učinkovitih plačilnih sredstev (npr. čekov) tako doma kot na ravni SEPA.

OBRAZEC ZA SAMOOCENO BANK IN PLAČILNIH INSTITUCIJ

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

IZHODIŠČA

Pričakovanja Eurosistema niso formalne ali pravno zavezujoče zahteve do ponudnikov SEPA (tj. bank ali plačilnih institucij). Njihov cilj je, da bi pričakovanja Eurosistema predstavljala merilo primerjave, s čimer bi zagotovili, da si ponudniki prizadevajo izpolniti celovitejša pričakovanja Eurosistema in ne da zgolj upoštevajo ustrezne pravilnike in okvire. Eurosistem ne bo ocenjeval, ali ponudniki SEPA izpolnjujejo ta pričakovanja, vendar so ponudniki naprošeni (ne pa pravno zavezani), da svoje operacije redno in samostojno ocenijo na podlagi kriterijev in priporočil ter objavijo rezultate.

Ni predvideno, da bi morale banke in plačilne institucije, ki trenutno niso aktivne pri določeni vrsti produktov, ponujati te vrste produktov v okviru SEPA. Pričakovanja SEPA se zato nanašajo samo na produkte, ki jih banka ali plačilna institucija že ponuja kot stare eurske instrumente. Ponudniki se lahko prosto odločijo, da ne bodo ponujali tiste vrste produktov, ki jih ne ponujajo že kot stare eurske instrumente, vendar lahko vseeno izpolnijo pričakovanja.

SAMOOCENA

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

1. Zagotavljamo operativne zmogljivosti za pošiljanje in sprejemanje plačil SEPA tako, da:

a) upoštevamo pravilnik SEPA za kreditna plačila in smo udeleženka v shemi kreditnih plačil SEPA (velja samo, če se takšni posli izvajajo).¹

DA NE
Komentar:

¹ To pomeni, da Eurosistem pričakuje, da bo banka/plačilna institucija, ki na primer ponuja staro rešitev za kreditna plačila v eurih, ponujala tudi kreditna plačila SEPA.

b) upoštevamo pravilnik oz. pravilnike SEPA za direktne obremenitve in smo udeleženka v shemi direktnih obremenitev SEPA (velja samo, če se takšni posli izvajajo).²

DA NE
Komentar:

c) smo navedli vse operativne kode BIC8 ali BIC11³, ki se uporabljajo pri plačilnih storitvah, vsaj v enem registru klirinškopopravnalnega mehanizma, ki zagotavlja polno dosegljivost znotraj SEPA.

DA NE
Komentar:

d) smo poslovne procese in zadevno programsko opremo uskladili z določbami ustreznih pravilnikov EPC, smo uspešno testirali rešitve in jih uvedli v živo okolje;

DA NE
Komentar:

e) ponujamo uporabo standardov SEPA v domeni komitent-banka in banka-komitent^{4 15} (kot jih je razvil EPC, vendar so trenutno priporočeni le kot možnost) vsaj poleg starih standardov ter, če je koristno, sodelujemo s ponudnikom programske opreme stranke, da bi prispevali k migraciji stranke na plačilne instrumente SEPA.

DA NE
Komentar:

f) ne ponujamo pretvorbenih storitev, ki bi privedle do izgube podatkov. Prejemniku plačila posredujemo vse podatke, razen v primerih, kjer prejemnik plačila izrecno prosi,

² To pomeni, da Eurosistem pričakuje, da bo banka/plačilna institucija, ki na primer ponuja staro rešitev za direktne obremenitve v eurih, ponujala tudi direktne obremenitve SEPA (ko bodo na voljo).

³ Koda BIC11 je potrebna le, če plačila, naslovljena na generično kodo BIC8 s kodo podružnice – skupaj z „XXX“ – ne morejo biti obdelana.

⁴ Predvideno je, da bodo enaki standardi priporočeni pri komuniciranju s plačilnimi institucijami.

da ne posredujemo vseh informacij. Po preteku roka za migracijo na SEPA (ko bo opredeljen) mora ponujanje kakršnih koli pretvorbenih storitev v medbančnem prostoru prenehati.

DA NE
Komentar:

2. Uporabnikom ponujamo instrumente SEPA, ki ustrezajo instrumentom, ki jih sicer ponujamo kot stare eurske plačilne instrumente.⁵ Instrumenti SEPA so na voljo za pošiljanje in sprejemanje domačih in čezmejnih plačil znotraj SEPA.

Z izpolnjevanjem teh pričakovanj smo operativno pripravljene, da obdelujemo (ustrezne) instrumente SEPA. Te instrumente nudimo strankam, da jih aktivno uporabljajo.

DA NE
Komentar:

Poleg tega upoštevamo priporočila Eurosistema, da banka/plačilna institucija:

a) strankam približa instrumente SEPA tako, da:

i. plačilne instrumente SEPA ponudi kot izhodiščno možnost pri domačih in čezmejnih transakcijah znotraj SEPA in s tem nadomesti stare eurske plačilne instrumente;

DA NE
Komentar:

ii. storitve, ki so na voljo pri starih plačilih (npr. internetno bančništvo in sposobnost registriranja ponavljajočih in trajnih nalogov), ponuja tudi pri instrumentih SEPA;

DA NE

⁵ Eurosistem ne pričakuje samo, da bo plačilni instrument v starem formatu ponujen tudi v formatu SEPA, ampak tudi, da bo zagotovljena enaka raven storitve. Če to ne bo mogoče v osrednjem formatu SEPA, bi morali uvesti dodatne opcijske storitve v skladu s smernicami EPC.

Komentar:

iii. ponuja storitve, ki strankam omogočajo, da izvršujejo plačila samo s številko IBAN (tj. brez kode BIC);

DA NE
Komentar: VELJA ZA DOMAČA PLAČILA

iv. se trudi izboljšati instrumente SEPA s ciljem zadovoljiti potrebe in zahteve uporabnikov s tem, da vzpostavlja dodatne opcijske storitve, podpira pretvorbo uspešnih dodatnih opcijskih storitev v posamezni skupnosti v storitve z dosegom v celotnem območju SEPA, da uvaja produkte na podlagi pobude e-SEPA in prihodnjih okvirov, kot so „spletna plačila SEPA“ in „mobilna plačila SEPA“ (ko bodo na voljo);

DA NE
Komentar:

b) aktivno informira stranke o SEPA tako, da:

i. na spletni strani banke/plačilne institucije namenja prostor projektu SEPA in strankam zagotavlja dodatne informacije;

DA NE
Komentar:

ii. različnim vrstam uporabnikov jasno razloži prednosti SEPA;

DA NE
Komentar:

iii. strankam omogoča preprost dostop do kode BIC (če bo v SEPA potrebna kot označba) in številke IBAN (npr. da jih umešča na vidno mesto na bančnem izpisku o stanju na računu, na vmesnik spletne banke in na kartice – pod pogojem, da ni nobenih pravnih omejitev);

DA NE
Komentar:

c) upošteva politiko Eurosistema o SEPA tako, da:

i. uporablja infrastrukturo (če je predvideno),

ki je opravila samooceno na podlagi ustreznega referenčnega okvira za infrastrukture, objavila rezultate in upošteva referenčni okvir v skladu s samooceno;

DA
Komentar:.

NE

ii. ponuja klirinške in poravnalne storitve (če je predvideno) na podlagi veljavnih načel iz referenčnega okvira za infra-strukture.

DA
Komentar:

NE

Podatki o osebi, s katero lahko v primeru vprašanj stopite v stik: INFO: sepa@nlb.si

KRATICE

SEPA enotno območje plačil v eurih
IBAN mednarodna številka bančnega računa
BIC identifikacijska koda banke

© Evropska centralna banka, 2009

Naslov: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Nemčija

Poštni naslov: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Nemčija

Telefon: +49 69 1344 0; Internet: <http://www.ecb.europa.eu>; Faks: +49 69 1344 6000

Vse pravice so pridržane. Razmnoževanje v izobraževalne in nekomercialne namene je dovoljeno pod pogojem, da je naveden vir.

ISSN 978-92-899-0438-4 (elektronska izdaja)